

Opinnäytetyö (AMK)

Kuvataide

2020

Essu Koskinen

Talo, jonka tyttö rakensi

– taiteilijakirjan anatomia

Essu Koskinen

TALO, JONKA TYTTÖ RAKENSI

- taiteilijakirjan anatomia

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni koostuu taiteellisen opinnäytetyöni eli taiteilijakirjan tutkimisesta ja analysoimisesta. Perehdyn taiteilijakirjan anatomiaan sekä yleisesti että erityisesti omaan kirjaani keskittyen. Työn tavoite on tutkia, miten taiteilijakirja soveltuu kuvataiteen ja monitaiteen esittämiseen. Samalla sen tavoite on kielentää omaa taiteellista ajattelua ja työskentelyäni.

Taiteilijakirjani sisältää piirustuksia ja proosarunoja. Tutkin opinnäytetyössäni kuvan ja sanan vuorovaikutusta sekä minulle ominaista taiteellisen työskentelyn tapaa, prosessille ja tuntemattomalle antautumista. Analysoin kirjani kuvien syntyprosessia sekä kirjani tarinasta löytyvää sankarimyyttiä. Kerron taiteellisen työskentelyni taustalla vaikuttavista ajatuksista, kuten kuvan tekemisen performatiivisuudesta. Tarkastelen myös myyttejä ja symbolismia inspiraationi lähteinä ja kerron kirjantekoprosessista.

Lähtökohtani taiteen tekemisessä on introspektio ja itse tekemisen prosessi. Sisäisen maailmani tienviittana toimii taiteellinen prosessi, joka puhuu minulle unien, myyttien, satujen ja symboliikan kieltä. Monitaiteisuus on minulle luonteva ilmaisutapa, ja sitä pääsin taiteilijakirjassa hyödyntämään ja opettelemaan. Tarinani tuli parhaiten kerrottua kuvan ja sanan kontrapunktissa. Taiteilijakirja mahdollistaa kuvataiteen monipuolisen ja rohkean esittämisen.

ASIASANAT:

kuvataide, sanataide, monitaide, prosessi, taiteilijakirja, kuvan ja sanan vuorovaikutus, myytit, symbolismi.

Essu Koskinen

THE HOUSE, THE GIRL BUILT

- the anatomy of an artist's book

My thesis consists of my artistic thesis, that is, the inspection and analysis of an artist's book. I get acquainted with the anatomy of an artist's book on a general level while especially reflecting the author's own book. The objective of thesis was to examine how an artist's book manages in representing visual and multi-arts. At the same time, it was an attempt to articulate my artistic thought process and way of working.

My artist's book contains drawings and prose poems. In my thesis, I explore the interplay of words and images and my typical way of working: surrender to the process and the unknown. I analyze the birth process of my book's images and the hero myth found in its narrative. I ponder on the underlying ideas that guide my artistic work, such as the performative aspect of creating an image. I also explore myths and symbolism as sources of my inspiration and discuss the process of creating a book.

My fundamental basis in making art is introspection and the process itself. The artistic process is the guide in my inner world—it speaks to me the language of dreams, myths, stories, and symbols. Multi-arts is a natural form of expression for me, and I was able to utilize and further develop this skill in the making of my artist's book. The story of the book was best told in the counterpoints of words

and images. An artist's book enables the bold and diverse expression of visual arts.

KEYWORDS:

Fine Art, word art, multi-art, process, artist's book, image-word interaction, myths, Symbolism

SISÄLLYS

KUVALUETTELO	7
1 JOHDANTO	9
2 KUVAN POETIIKKA	11
2.1 Tuntematon kuva	11
2.2 Kuvia kirjassani	14
3 MYYTIT JA SYMBOLISMI INSPIRAATION LÄHTEINÄ	20
3.1 Sankarimyytti ja myyttinen Tyttö	20
3.2 Symbolismin kuiskaus	26
4 SANAN JA KUVAN KONTRAPUNKTI	29
4.1 Taiteilijakirja	29
4.2 Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjassani	31
5 LOPUKSI	35
LÄHTEET	37

KUVALUETTELO

Kuva 1. Essu Koskinen: Roots. 2019. Litografia.

Kuva 2. Essu Koskinen: The Wood I made. 2019. Hiili paperille.

Kuva 3. Essu Koskinen: Distance. 2019. Hiili paperille.

Kuva 4. Essu Koskinen. Bones. 2019. Hiili paperille.

Kuva 5. Essu Koskinen. Underworld. 2019. Hiili paperille.

Kuva 6. Essu Koskinen. The Night Watch. 2019. Hiili paperille.

Kuva 7. Essu Koskinen. Trinity. 2019. Hiili paperille.

Kuva 8. Essu Koskinen. The White One. 2019. Hiili paperille.

Kuva 9. Essu Koskinen. Marks. 2019. Hiili paperille.

Kuva 10. Essu Koskinen. Alice. 2019. Valokuva.

Kuva 11. Essu Koskinen. The Moon. 2019. Tussi paperille.

Kuva 12. Essu Koskinen. Untitled. 2019. Tussi paperille.

Kuva 13. Essu Koskinen: Jeanne. 2019. Öljy levyille.

Kuva 14. Essu Koskinen: Distance. 2019. Hiili paperille

Kuva15. Hugo Simberg. 1896. Kuoleman puutarha. Lähde:

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/418827>

Kuva 16. Essu Koskinen. 2019. The Edge of Understanding. Tussi ja hiili paperille

Kuva 17. Adrian Ghenie. 2011. Dr. Josef. Lähde:

<https://www.iheartmyart.com/post/146671199038/adrian-ghenie-drjosef-2011-oil-on-canvas>

Kuva 18. Hugo Simberg. 1895. Satu. Lähde:

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/421535>

Kuva 19. Essu Koskinen: Destiny. 2019. Hiili paperille.

Kuva 20. Adrian Ghenie. 2011. Self Portrait as Monkey 2. Lähde:

<http://pictify.saatchigallery.com/327517/adrian-ghenie-self-portrait-as-monkey-2-2011>

kuva 21. Elina Merenmiehen taiteilijakirja.

Kuva 22. Pilvi Takalan taiteilijakirja.

Kuva 23. Outi Heiskasen taiteilijakirja.

Kuva 24. Senja Vellosten taiteilijakirja.

Kuva 25. Essu Koskinen taiteilijakirja.

Kuva 26. Essu Koskinen taiteilijakirja.

Kuva 27. Prosessikuva kirjan tekemisestä.

Kuva 28. Essu Koskinen taiteilijakirjan kansi.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni perehdyn taiteilijakirjan anatomiaan sekä yleisesti että omaan kirjaani keskittyen. Tutkimuksellinen opinnäytetyöni liittyy siis keskeisesti taiteelliseen opinnäytetyöhöni eli taiteilijakirjaan. Tarkastelen opinnäytetyössäni sitä, miten taiteilijakirja soveltuu kuvataiteen esittämiseen ja mitä sillä voisi ilmaista sekä sitä, mitä olen itse halunnut ilmaista kirjallani. Tutkimuskysymykseksi on siis: sopiiko taiteilijakirja kuvataiteen esittämiseen ja mitä sillä voisi ilmaista? Lähestyn tätä kysymystä omaan taiteilijakirjaani liittyvän kolmen eriteeman kautta, jotka käsittelevät kuvan poetiikkaa, myyttejä ja symbolismia inspiraation lähteinä, sekä kuvan ja sanan vuorovaikutusta taiteilijakirjan kontekstissa. Nämä teemat liittyvät keskeisesti sekä taiteilijakirjaani että taiteellisen työskentelyni perusajatuksiin ja inspiraation lähteisiin laajemminkin.

Valmistuin taidemaalariksi vuonna 2014 Vapaasta taidekoulusta, sen lisäksi olen opiskellut myös ekspressiivistä taideterapiaa sekä taidehistoriaa. Turun ammattikorkeakoulun taideakatemian monimuotokoulutuksessa olen halunnut laajentaa osaamistani opiskelemalla piirustusta, valokuvausta, grafiikkaa ja kuvanveistoa. Kuvataiteen rinnalla sanataide on ollut minulle aina tärkeä ilmaisumuoto, ja nyt liitän sen mukaan kuvalliseen ilmaisuuni ja pohdin kuvan ja sanan dialogista suhdetta. Monitaiteisuus tuntuu luontevalta, mielekkäältä ja tuoreelta ilmaisumuodolta ja siksi olen päätenyt siihen myös taiteellisessa lopputyössäni. Taiteilijakirjani Talo, jonka tyttö rakensi, sisältää piirustuksia ja proosarunoja.

Pohdin myös oman taiteellisen työni introspektiivisiä motiiveja ja lähtökohtia. Tämä aihe liittyy taidemaailman ajankohtaisiin ilmiöihin, sillä julkista keskustelua taiteen henkilökohtaisista tai poliittisista lähtökohdista on käyty lähiaikoina näkyvästi esimerkiksi Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 13.9.2020 ”Pitääkö taide tehdä taiteen vuoksi vai maailman parantamiseksi, on ikuisuus kysymys, joka nousee aina uudestaan esiin uusin tavoin.” (HS 13.9.2020)

Metodeina opinnäytetyössäni käytän oman taiteellisen työskentelyni eli lähinnä taiteilijakirjani tekoprosessin reflektointia sekä omien teoskuvieni analysointia. Tärkeimpiä kirjallisia lähteitä opinnäytetyössäni ovat Tarja Pitkänen-Walterin Liian haurasta kuvaksi (2006), Joseph Campelin Sankarin tuhannet kasvot (1990) sekä Kai Mikkosen Kuva ja Sana (2005). Myös Teemu Mäen teokset Näkyvä Pimeys (2009) ja Taiteen tehtävä (2017) ovat olleet keskeisiä kirjoja. Nämä kaikki teokset ovat auttaneet minua kirkastamaan omaa taiteellista ajattelua ja kielentämään taidettani. Teoksista on ollut myös tukea taiteilijakirjan tekemisessä.

Opinnäytetyöni kuva-aineisto koostuu pääosin taiteilijakirjani kuvista, joiden syntyprosessia ja merkitystä kirjassani olen analysoinut. Olen myös ottanut mukaan kirjasta pois jääneitä teoksia sekä kuvia kirjantekoprosessista. Lisäksi olen liittänyt mukaan muutamia kuvia toisista taiteilijakirjoista pohtiessani taiteilijakirjan monimuotoista konseptia. Esittelen myös muutaman Hugo Simbergin ja Adrian Ghenien teoksen. Rinnastan nämä minulle tärkeiden taiteilijoiden teokset omiin piirustuksiini, ja tarkastelen niiden yhteneväisyyksiä symboliikan ja myyttien valossa. Kuvien alle on merkitty kuvan numero sekä taiteilija. Kuvien teostiedot löytyvät kuvaluettelosta, myös lähde on merkitty mikäli teos ei ole minun kuvaamani.

Lopun pohdinnassa nostan esiin lisää ajatuksia omasta taiteilijuudestani ja sen merkityksestä. Palaan alussa esittämäni tutkimuskysymykseen ja esitän prosessissa löytämiä tuloksia ja ajatuksia: mitä olen oppinut taiteilijakirjaa tehdessäni ja miten kuvataidetta voi esittää kirjan muodossa. Tuon esiin myös opinnäytettyötä tehdessä heränneitä jatkokysymyksiä.

2 KUVAN POETIIKKA

2.1 Tuntematon kuva

Kuvan tekeminen on minulle läsnäolon ja muutoksen tutkiskelua, peiliin katso-
mista ja heijastuksen uudelleenmuotoilua. Taide on peili ja portti. Sisäisen maa-
ilmani tienviitoja ovat maalaus- tai piirustusprosessi, joka puhuu minulle unien,
myyttien, satujen ja symboliikan kieltä. Lähtökohtani taiteen tekemisessä on
siis introspektio ja itse taiteen tekemisen prosessi. Tätä voi kutsua myös maa-
laamisen tai piirtämisen performatiivisuudeksi. Taiteilijakirjani kuvien yhtey-
dessä kyse on lähinnä piirtämisestä, mutta tässä esittämäni asiat liittyvät myös
maalaamiseen tai kuvien tekemiseen yleensä.

Liian haurasta kuvaksi -kirjassaan Tarja Pitkänen-Walter (2006, 66–68) kirjoit-
taa maalaamisen performatiivisuudesta, jossa sekä tekijä että teos ovat tapah-
tumisen kohteena. Mielikuva vanhasta rikkoutuu taiteellisessa prosessissa,
jotta uutta ja tuoretta voisi syntyä. Taiteilijalta tämä vaatii kärsivällistä ja hidasta
neuvottelua sisäisen ja ulkoisen maailman kanssa. Taiteilijan on raivattava tie
uuteen kuvaan irtautumalla vahoista, olemassa olevista kuvista. (Pitkänen-Wal-
ter 2006, 66–68.) Taiteen tekeminen kiinnostaa minua usein enemmän kuin itse
tuotos. Kuvittelu tuntuu merkityksellisemmältä kuin lopputulos. Parhaimmillaan
koen olevani vain hiljainen todistaja tai tapahtumien tila luovassa prosessissa,
jossa läsnäolonni kautta jotain tiivistyy teokseen.

Teemu Mäki (2009, 286) kirjoittaa maalaamisen subjektiivisuudesta:

Maalaus on maalarin tilaisuus kuvitella ääneen, repostella kokemustaan maail-
masta ja miettiä kuka on, miten kannattaisi elää ja miksi kannattaisi elää. Kun maa-
lari loihii tyhjästä esiin kuva aiheestaan, hän tulee tahattomasti sekä kuvanneeksi
että muovanneeksi ensisijaisesti sitä, miten näkee.

Pitkänen-Walter tarkastelee maalausta aistimusten ohjaamana tapahtumana tai performanssina, jossa mielikuvat rikkoutuvat ja rakentuvat uudelleen. ”Juuri siksi subjekti määrittyy uudelleen maalaamisessa.” Maalausprosessi siis pikemminkin haastaa subjektiivisuuden kuin ilmentää sitä. (Pitkänen-Walter 2006, 16–17, 23.) Parhaimmillaan piirtäessäni tai maalatessani näkökulmani maailmaan ja itseeni muuttuu. Tämä muutos vaatii luovaan prosessiin avautumista ja valmiiksi määritellyn lopputuloksen unohtamista eli mielikuvan rikkoutumisen ja uuden rakentamisen. Kuvan rakentaminen on siis jollain tavalla myös kuvan rikkomista. Suunnitelman unohtamista ja uuden tien löytymistä. Omasta tutusta egosta luopumista ja uusien sisältöjen ymmärtämistä. Toiseuden kanssa keskustelemista.

Minuus perustuu niihin mielikuviin, joita yksilö on rakentanut itsestään elämänsä varrella. Taiteilija työstää mielikuvaa materiaalin avulla, vuoropuhelussa sen kanssa. Taiteilija kiinnittää moniaistisen olemassaolon kokemuksen materiaaliin ja luo todellisuutta, jossa tuttu mielikuva rikkoutuu ja uusi syntyy. Taiteilijan ja materiaalin vuorovaikutus johtaa uusille poluille ja uuden kuvan muotoutumiseen. Taideteokset ovat prosessin osia tästä kuljetusta matkasta. (Pitkänen-Walter 2006, 16–23.) Tekemäni teokset ilmestyvät usein kuin unet. Kuvilla on oma unenomainen logiikkansa. Tekemäni kuva tai jokin osa siinä voi paljastaa tai luoda jotain, mikä ei ole vielä tietoisuuteni piirissä. Halusin käyttää taiteilijakirjassani monipuolisesti erilaisia materiaaleja, kuten hiiltä, tussia ja sanoja. Erilaiset materiaalit auttoivat lähestymään asioita ilman rutiinia, spontaanisti ja avoimesti.

Luova prosessi on aina liikkeessä, ja se ilmenee usein paradoksaalisena. Luovuus on aina askeleen edellä refleктоivaa ja analysoivaa mieltä. Luovuus näyttäytyy siis intuition ja kertoo jostain, joka on vasta saapumassa tietoisuuteen. Tietystä lopputuloksesta on päästettävä irti, ettei jäisi jumiin prosessin alkuvaiheeseen. Vaikeudet ja virheet voivat olla tärkeä osa luovuutta, ja niihinkin voi opetella suhtautumaan luottavaisesti. Usein suurimmat vaikeudet enteilevät

ratkaisua. Tie muutokseen tai uuden löytymiseen löytyy siis usein vain harhapolun kautta. Luovaan prosessiin luottaminen on luottamista tuntemattomaan. (McNiff 1998, 2–27.) Taiteellisessa työskentelyssäni haluan antaa tilaa tuntemattomalle, sellaiselle tunnulle tai ainekselle, mitä en vielä tunne tai ymmärrä. Kuvan tekemisessä minulle on tärkeää kokeilu, kuvittelu, leikki ja yllättyminen. Kokeileva tekeminen pitää prosessin liikkeessä, uusia ajatuksia syntyy, kun päästää irti tutusta ohjelmoinnista.

2.2 Kuvia kirjassani

Kirjani kuvat ovat syntyneet vuoropuhelussa kirjoittamieni tekstien tai runojen kanssa. Kirja kertoo Tytöstä, joka vaeltaa talon eri huoneissa kohdaten erilaisia tilanteita, asioita ja hahmoja. Taiteilijakirjassani on 27 kuvaa, joista suurin osa on hiilipiirustuksia. Joukossa on myös muutama tussiteos ja grafiikanvedos. Kuvat vuorottelevat eri aukeamilla runojen kanssa.

Pyrin lähestymään piirtämistä tai kuvan tekemistä spontaanisti ja avoimesti. Aloitan usein jostain eleestä tai fyysisestä liikkeestä. Ajattelen, että voin lähestyä kuvan tekemistä yhtä hyvin kehollisesti kuin visuaalisesti. Myös Mäki (2009, 289) kirjoittaa maalaamisen kielen olevan lähellä tanssin kieltä. Sekä maalaamisessa että tanssissa on kyse kehollisuudesta ja kuvittelusta, eikä käsitteellisestä tai sanallistamisesta. Esimerkiksi teoksessa *Roots* (kuva 1) olen maallannut jalkani painomusteella ja liikkunut paperin päällä. Fyysisenä eleenä näkyy myös esimerkiksi paperin raapiminen teoksessa *The Wood Imade* (kuva 2). Raapiminen edustaa myös ajatusta, jonka mukaan teos on tarvittaessa uskallettava tuhota tai rikkoa. Valmis lopputulos ei voi mennä prosessin edelle.

Kuva 1. Essu Koskinen.

Kuva 2. Essu Koskinen.

Valitsin kirjaani lähes mustavalkoisen kuvamaailman. Se tuntui yhdeltä selkeältä ratkaisulta monen uuden asian opetteluun joukossa. Oli helpompi koota selkeä kokonaisuus mustavalkoisista teoksista. Musta väri on minulle tärkeä ja luonteva. Ajattelen, että musta tai tumma väri sulkee sisäänsä jotain, joka on aina kuvassa läsnä kätkeytyneenä. Hiilen käytön uudelleen opettelu ja sen tuoreus tuntui motivoivalta. Materiaali herättää aina jonkin tunnun tai muiston, joka kiehtoutuu taiteelliseen prosessiin. Myös kontrastin käyttäminen on minulle ominainen tehokeino, ja mustavalkoteoksissa se toteutuu helposti. Valon ja varjon vaihtelu näkyy esimerkiksi teoksessa *Distance* (kuva 3). Luonto ja metsäaiheet toistuvat teoksissani, ja niissä voi nähdä symbolistisen taiteen perintöä. Symbolismissa luonto nähtiin henkisyyden ilmentymänä, erityisesti metsä ja puut vihjasivat tuntemattomasta (Lahelma 2015, 27–28).

Kuva 3. Essu Koskinen.

Teoksissani jäljen pyyhkiminen on yleensä aina yhtä merkittävässä asemassa kuin sen lisääminen. On tuntunut mielekkäältä kaivaa kuva esiin hiilen tai maalin seasta. Voisi ajatella, että kuva on siellä jo olemassa ja vain kaivan sen esiin. Hiilen pyyhkiminen näkyy lähes kaikissa taiteilijakirjani kuvissa, kuten esimerkiksi teoksissa *Bones* ja *Underworld* (kuvat 4 ja 5) Pyyhkimisen lisäksi teoksissa näkyy usein liike ja ele, myös sattuma. Luut ja kasvot ovat ”ilmestyneet” piirustuksiin ilman ennakkosuunnitelmaa. Avoimuuteen ja sattumaan perustuvassa piirtämisessä intensiivinen läsnäolo ja keskittyminen tuovat tunteen toiseudesta, jostain mikä ei vielä tuttua. Virheet ovat tärkeämpiä kuin suoritus. Teen siis ensin ja katson sitten, mitä tuli tehtyä. Valmiissa teoksissani minulle tärkeintä on voimakas emotionaalinen tunnelma. Tämän tunnelman perusteella olen valinnut kuvat kirjaani.

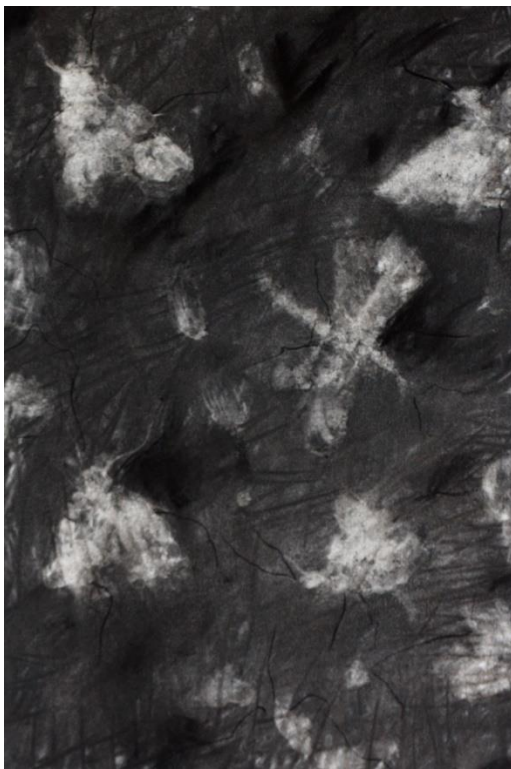
Kuva 4. Essu Koskinen.

Kuva 5. Essu Koskinen.

Kirjassani runot ja kuvat ovat vaikuttaneet toisiinsa, mutta myös vanhat maalaukseni ovat vaikuttaneet kirjan teoksiin. Joidenkin kirjan kuvien lähtökohta ovat olleet vanhat teokseni kuten piirustuksissa Night watch ja Trinity (kuvat 6 ja 7), joissa olen tehnyt hiiliteoksen varioimalla vanhan öljyvärimaalaukseni pohjalta. Teoksissa näkyy myös kielioppiani eli minulle jo ominaisiksi muotoutuneita symboleja, joita ovat esimerkiksi kukat, sienet, lonkerot, kalat, suomut, hiukset, ihmis-eläinhybridit, korvat, ötökät ja puut. Luonto ja eläimet näyttäytyvät henkisten ideoiden ja ajatusten symboleina. Symbolistisessa taiteessa ajateltiin jopa koko maailman ilmenevän taitelijalle symbolien verkostona, ajatus taiteellisesta tiedostamattomasti liittyi siis keskeisesti symbolisiin (Lahelma 2015, 26). Oma symbolinen kielioppi, jota olen oppinut tulkitsemaan, kertoo minulle jotakin, mutta katsoja saa vapaasti heijastella siihen omaa maailmaansa.

Kuva 6. Essu Koskinen.

Kuva 7. Essu Koskinen.

Taiteilijakirjassani olen pyrkinyt yhdistämään kuvia surrealismin periaatteiden mukaan, kuten alla olevat teokset *The White One* ja *Marks* (kuvat 8 ja 9) Olen siis rinnastanut kaksi erilaista kuvaa ja aihetta, jolloin niiden välille syntyy vuorovaikutus. Tässä kuvien vuorovaikutuksessa syntyy uusia assosiaatioita, jolloin tutusta tulee outoa ja erilaista, kun se rinnastetaan oudosti. (Sederholm 2000, 78.) Surrealismin idea leikkittelystä ja vieraudesta liittyy sekä kirjani kuviin että teksteihin. Olen myös runoissani pyrkinyt paljastamaan ja luomaan uusia mielikuvia rinnastamalla erilaisia asioita. Vaihtelemalla automaattisen eli vapaan assosioinnin ja säädellyn työskentelyn välillä olen pyrkinyt luomaan omaa kielioppia sekä kuviin että runoihin.

Kuva 8. Essu Koskinen.

Kuva 9. Essu Koskinen.

Mustavalkoisuus oli keskeinen valinta kirjani kuvissa. Kirjan viimeiseksi kuvaksi halusin kuitenkin etäännytyksen eli kuvan uuteen tarinaan kirjan tarinan loputtua. Ajattelin alun perin etäännytykskuvaksi värivalokuvaa Alice (kuva 10), mutta päädyin pohdinnan jälkeen vaaleanpunaiseen aukeamaan ilman kuvaa. Ajattelin, että tämä ratkaisu antaa katsojalle selkeän viestin siitä, että tästä alkaa uusi tarina, mutta antaa valokuvaa enemmän avoimuutta ja tulkinnan varaa. Taiteilijakirjastani jäi pois myös monia muita kuvia kuten alla olevat teokset The Moon ja Untitled (kuvat 11 ja 12), jotka eivät vain intuitiivisesti sopineet kirjan maailmaan.

Kuva 10. Essu Koskinen.

Kuva 11. Essu Koskinen.

Kuva 12. Essu Koskinen.

3 MYYTIT JA SYMBOLISMI INSPIRAATION LÄHTEINÄ

3.1 Sankarimyytti ja myyttinen Tyttö

Myytit ovat aina kiehtoneet minua, ja tämä näkyy kirjassani sekä muussa tuotannossani. Teoksissani on monesti nähtävissä viittauksia myytteihin, satuihin ja tarinoihin. Lähestyn usein taiteellisia teemojani tarinoiden ja symbolisten elementtien kautta, kuten esimerkiksi maalauksessani: "Jeanne" 2019 (kuva 13). Maalauksessa näkyy kiinnostukseni myytteihin ja uskonnollisiin tarinoihin, kuten tässä pyhimys Jeanne D'Arcin tarinaan. Teoksesta voi myös löytää symbolistisia elementtejä, kuten peitetyt silmät, jotka viittaavat sisäänpäin katsomiseen. Hiukset ja kukat ovat myös vahvasti omaa kuvakieltäni, jotka viittaavat itseensä, mutta myös johonkin muuhun, kuten kasvuun ja elämän kiertokulkuun.

Kuva 13. Essu Koskinen.

Myytti on muinainen sankaritarina, mutta myös alitajunannan heijastuma ja ker-
too siitä mistä on vaikea sanoin ja käsittein kertoa. Myytti antaa mahdollisuuden
hyppyyn tiedostamattoman puolelle. Myytti on siis psykologiaa, joka ilmentää
vertauskuvien ja symboleiden tiedostamattomia vaikutteita, pelkoja ja toiveita tietoi-
sen ajattelun ja toiminnan taustalla. Myytin kuvakieli voi tarjota myös nykyihmi-
selle perimmäistä viisautta. Myyttiset opetukset ja tarinat ilmaisevat myös koko ih-
miskunnan henkisiä peruseriaatteita, syy- ja seuraussuhteita, syvällistä tietoa
ja totuutta, eivät pelkkää psykologiaa. Myytit ja symbolit ilmaisevat metaforin ih-
misen matkaa, hänen kohtaloaan ja mysteeriään. (Campel 1990, 222–227.)
Symbolistinen kuvataide, jonka henkeä näen teoksissani, liittyy keskeisesti
myyttien kuvaamiseen ja käsittelyyn. Taiteellisessa työskentelyssäni luon omaa
mytologiaani ja symbolista kieltäni, joka voi osittain olla yhteistä kieltä kaikille.
Tai voi ajatella, että taiteellisen prosessin kautta löydän universaaleja myyttejä
ja symboleja.

Taiteilijakirjassani jatkan myyttien ja symbolien kuvaamista sekä kuvissani että
runoissani. Ajattelen, että myytti samoin kuin symboli on vertauskuva totuu-
desta, sisäisestä tai ulkoisesta. Uskon myös, että myytit ja symbolit auttavat
meitä ymmärtämään ja käsittelemään sisäistä ja ulkoista totuutta. Myytit ja sym-
bolit voivat jopa toimia keinoina nähdä piilossa olevat yhteydet, tai toimia ikään
kuin karttana, suunnistaessamme mielen ja elämän myrskyissä. Samantapaista
ajatusta pohtineen psykologian tohtori Jordan B. Petersson (2018) käyttäessään
sankarimyyttiä vertauskuvana ihmisen kasvusta kärsimyksen keskellä. Sankari-
myytissä sankari matkustaa tuntemattomaan syntyäkseen uutena ja uudenlai-
sena riskien ja luopumisten kautta. Vanhasta itsestä tai osasta tuttua itseä on
siis myytin mukaan luovuttava, jotta voisi tulla siksi kuka voi olla. (Petersson
2018, 18–19.)

Historiantutkija Yval Noah Harari esittää kirjassaan *Sapiens – Ihmisen lyhyt his-
toria*, että myytit ovat vielä tänä päivänäkin kaiken ihmisten välisen yhteistyön

perusta. Nykyihminen ehkä ihmettelee muinaisia myyttejä maailman selittäjinä, mutta samalla edelleen kaikki yhteisen olemisemme perusta on kollektiivisissa tarinoissa, joihin olemme päättäneet uskoa. Yhteiseen mielikuvitukseemme perustuvat esimerkiksi lait, ihmisoikeudet, kansakunnat, rahajärjestelmä tai osakeyhtiöt. Nämä monimutkaiset tarinat sijaitsevat ainoastaan mielikuvituksessamme tai kuvitteellisessa todellisuudessa. Näihin yhteisiin myytteihin uskomaalla ihmiset pystyvät toiminaan yhdessä. (Harari 2011, 40–45.)

Sankarimyyttiä, jonka elementtejä on löydettävissä myös omasta taiteilijakirjastani, valotetaan Joseph Campelin teoksessa Sankarin tuhannet kasvot (1990). Campel painottaa sitä kuinka lähes samanlainen tarina löytyy aina erilaisten myyttien takaa, kulttuurista tai uskonnosta riippumatta. Campel esittää, että myyttien tärkein tehtävä on tuottaa sellaisia symboleja, jotka vievät ihmisen kehitystä eteenpäin, aina uusiin mittoihin asti. Alitajunta ja unet ovat läsnä loputtomine mahdolluuksineen, ja monomyytti liittyykin keskeisesti psykoanalyyysiin ja ihmiseen matkaan itseensä. Myyttisen sankarin tehtävä on löytää nuo elämää uudistavat ja kirkastavat symbolit matkallaan. Monomyytissä sankari lähtee matkalle, joka kuvastaa hänen henkistä kasvuaan. (Campel 1990, 21–36.)

Taiteilijakirjassani olen siis edelleen, sattumalta tai intuitiivisesti, jatkanut myyttien ja tarinoiden käsittelyä. Alun perin halusin vain lähtökohtaisesti tehdä kuvia ja runoja, mutta jälkeinpäin olen löytänyt kirjasta sankarimyytin elementtejä. Nämä myytit ja symbolit ovat siis muodostuneet taiteellisessa prosessissa, avoimuuden tilassa. Kirjan runot muodostavat tarinan, jossa myyttinen sankari eli ”Tyttö” vaeltaa läpi yliluonnollisen seikkailun eli ”talon” erilaisten huoneiden läpi ja kohtaa matkallaan erilaisia hahmoja ja tilanteita. Runoissani kokija, kertoja ja Tyttö kiertelevät ja kohtaavat. Nämä suhteet ja positiot määrittelevät tarinan dynamiikkaa sen perustella kuka kertoo ja kenelle. Kirjassa voi nähdä monta eri diskurssia, eli kertoja ja kuulija vaihtuvat sen mukaan mitä aihetta käsitellään ja miten. Tyttö kertoo asioita välittömästi lapsen näkökulmasta, Kertoja

etäämmältä ja kaikkitietävästi, lisäksi Tyttö ja Hän muodostavat Me -kertojan. Me -kertojan muodostuminen viittaa kirjassa sankarin kotiinpaluuseen.

Kirjan kuvissa erilaiset suhteet näyttäytyvät siinä, miten olen asetellut kuvat kirjaan vierekkäin. Kirjan ensimmäisillä kuvilla on paljon merkitystä kokonaisuuden kannalta, samoin kuin viimeisillä kuvilla. Vierekkäisten kuvien vuorovaikutus ja dynamiikka luovat yhdessä parhaimmillaan uuden narratiivin ja dramaturgian. Kuvat siis vaikuttavat toisiinsa ja eri kuvat vaikuttavat toisiinsa eri tavalla, tämän olen todentanut käyttämällä myös samaa kuvaa eri kohdassa. Muutamilla aukeamilla on vain yksi kuva toisella sivulla tai koko aukeaman peittävä kuva. Kuvan ja runot vahvistavat toisiaan, ja kirjan tunnelma on intensiivisempi ja moniulotteisempi kuvan ja sanan vuorovaikutuksessa.

Joseph Campelin (1990, 41) mukaan myyttinen sankaritarina kulkee aina saman kaavan mukaan: Ensin tapahtuu sankarin lähtö yliluonnolliseen seikkailuun, sen jälkeen initaatio eli siirtymäriitti ja viimeisenä kotiinpaluu. (Campel 1990, 41.) Tähän myyttiseen seikkailuun eli monomyyttiin kuuluu Campelin mukaan sellaisia peruselementtejä, joita löydän myös oman taiteilijakirjani runoista, sekä kuvien ja runojen muodostamasta tarinasta. Kirjastani löytyy sankari eli "Tyttö" ja yliluonnollinen olento eli "toinen", joka vartio rajaa eli "kaninkoloa". Kirjasta löytyy myös taikaesineitä, esimerkiksi "peili" ja "sakset", auttaja eli "Liisa", sekä sovinto isän kanssa ja kotiinpaluu. (Campel 1990, 213.) Osan näistä elementeistä voi löytää seuraavista kirjani esimerkkirunoista.

Palava keinu

Suuressa salissa keinu palaa soihtuna. Astun sisään huoneeseen, toinen sanoo: hyppää yli lämpimän ja hämärän, yli yön ja päivän, piirrä sirkat ja vihreää tähän huoneeseen, piirrä läpi palavan keinun, tulen ja käden, piirrä elämän värit ja kuoleman, piirrä tytölle lämmin peitto ja kaksitoista joutsenille. Peittele heidät kuin lapset pimeään, laske yönsekkään. Juo pienestä kupista ja suuresta, mene läpi kaninkolosta.

Liisan huone

Liisa asuu takapihalla Ruusupensaalla. On aamu ja oikea aika leikata paperinukkeja. On valkoinen kani, musta ja hatuntekijä, Liisa tietää mistä pitää saksia ennen teekutsuja. On aurinko ja avaruus, nyt Liisan pitää juoda pienestä kupista ja suuresta. Liisan pitää kasvaa takaisin, mahtua aina uudestaan kaninkolosta. Tyttö koputtaa jo ovella. Heillä on kaksi ratsua, musta ja valkea. On kuljettava läpi pimeään, leikattava paperinukkeja, yö on vain samettia. Me näemme tähdet hyvin läheltä, etäisyys on vain metsä, johon ei voi eksyä.

Runoissani näkyy selvästi kiinnostukseni satuihin ja myytteihin. Vaikutteita olen saanut esimerkiksi Astrid Lindgrenin Kultasiskoni-sadusta, sekä Lewis Carrollin Liisa Ihmemaassa -sadusta. Näiden satujen kautta olen käsitellyt ainakin omaan mielikuvitusmaailmaani uppoutumista ja pelkojeni kohtaamista. Taiteilijakirjassani olen käsitellyt monenlaisia tunteita, mutta symbolisen ja taiteellisen etäisyyden kautta. Taiteen yksi tehtävä onkin toimia tunnetilojen säätäjänä, katharsiksena. Katharsis on toisaalta osa teoksen sommitelmaa ja toisaalta yleisön kokemus, joka seuraa taiteen aiheuttamien voimakkaiden tunnetilojen jälkeen. Katharsista voidaan kuvata puhdistautumisen, ylevöitymisen tai vapautumisen kokemuksena. Katharsiksella esitetään olevan esimerkiksi moraalisesti opettavainen ja sietokykyä vahvistava vaikutus. (Heinonen ym 2012, 157–163.) Taiteen kautta ihminen voi kokea voimakkaitakin tunteita, mutta kuitenkin viileän

pohdiskelevan etäisyyden kautta. Taiteellinen katharsis tapahtuu juuri voimakkaiden tunteiden ja kriittisen ajattelun leikkauspisteessä, yhdessä nämä elementit ovat siis enemmän kuin erikseen. Katharsiksella on tunne-elämää ja jopa koko elämää voimauttava ja rikastuttava vaikutus. Parhaimmillaan taiteen tarjoama katharsis kasvattaa ymmärrystä ja myötätuntoa. (Mäki 2017, 205–212.)

Kuva 14. Essu Koskinen.

3.2 Symbolismin kuiskaus

Myytit ja kansantarinat olivat keskeistä materiaalia erityisesti symbolisteille. Symbolismi sai inspiraationsa myyteistä ja ilmensi taiteilijan sisäistä maailmaa. Sisäänpäin kääntyminen oli taiteellisen työn metodi. Omassa taiteellisessa työskentelyssäni ovat juuri nämä asiat keskeisiä, myytit inspiraation lähteenä, introspektio ja asioiden esittäminen symbolisesti. Näen siis taiteellisessa työskentelyssäni ja taiteessani paljon yhtymäkohtia symbolismiin tai sen perinteeseen.

Symbolismi on Ranskassa alkunsa saanut kirjallisuuden ja kuvataiteen suuntaus, jonka lähtökohtana pidetään runoilija Jean Moreasin 1886 julkaisemaa Symbolismin manifestia. Manifesti kuvasi taitelijan pyrkimystä ilmaista ennen kaikkea arjen ulkopuolisia ideoita, henkisiä yhteyksiä, sisäisiä vastaavuuksia ja symboleja. (Facos 2009, 9.) Symbolismin juuret löytyvät erityisesti romanttikasta, mutta myös realismista ja naturalismista (Facos 2009, 39). Kuvataiteen symbolismi syntyi vuorovaikutuksessa symbolistisen runouden kanssa ja erityisesti Charles Baudelairen (1821–1867) Vastaavaisuuksia-runon muodostui symbolisteille tärkeäksi. Runossaan Baudelaire viittaa siihen, miten kaikilla aistimaailman asiolla ja olioilla on olemassa myös henkinen, sisäinen vastineensa. (Facos 2009, 46.)

Ehkä symbolismissa on ennen kaikkea kysymys mystisestä elämänfilosofiasta eikä niinkään yhtenäisestä taiteellisesta tyylistä. Olen kiinnostunut symbolismin historiasta, ja sen esittämä idea sisäänpäin kääntymisen metodista taiteen tekemisessä tuntuu omalta, kuten olen kirjoittanut luvussa Kuvan poetiikka. Näen omista teoksissani paljon symboliikkaa ja ihailen esimerkiksi Hugo Simbergiä. Nykyaikataiteilijoista romanilaisen Adrian Ghenien teokset ovat myös vaikuttaneet minuun paljon. Rinnastan tässä kaksi teosta Simbergiltä, Ghenieltä ja itseltäni. Näen teoksissamme myytit, symboliikan ja introspektion tärkeinä elementteinä. Symbolismi voi liittyä myös nykytaiteeseen.

Kuoleman puutarha -aiheesta tuli Simbergin lempiaihe, jota hän työsti monin eri tekniikoin. Aihe pohjautuu keskiajan perinteeseen, jossa kuolema ja paratiisi nähtiin kukkivina puutarhoina. Simbergin Kuoleman puutarha -teoksessa kolme sympaattista luurankohahmoa hoitavat puutarhan kukkia hellyydellä ja rakkautella. Puutarhan muoto tuo mieleen sokkelon tai labyrintin, jonka voi nähdä vertauskuvana maallisten kärsimysten kautta kulkemisena kohti vapautusta. (Stewen 1989, 36–39.) Omassa teoksessani ”The Edge of Understanding” (kuva 16) näen samaa huumoria kuin Simbergin teoksessa, vaikka kuolema on kamottava pääkallo, niin sen olemuksessa jotain lempeää. Kukka-aihe on myös omassa teoksessani mukana, kun kuolema on saanut otsalleen ruususeppeleen. Ghenien maalauksessa tunnelma samankaltainen, mutta ahdistavampi, jo teoksen nimen perusteella.

Kuva 15. Hugo Simberg.

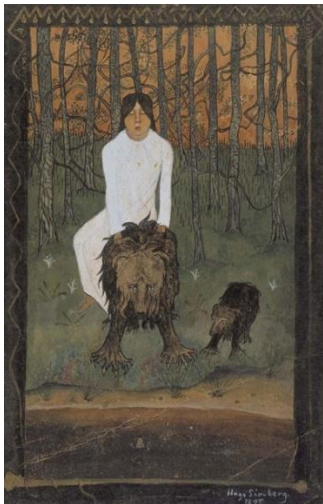

Kuva 16. Essu Koskinen.

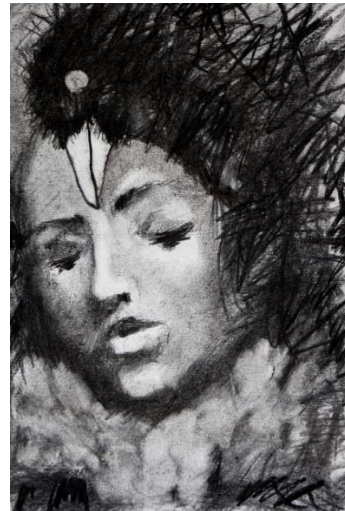

Kuva 17. Adrian Ghenie.

Satu-maalauksessa Simberg kuvaa karhulla ratsastavaa tyttöä. Kuvan voi nähdä seikkailuna kohti tuntematonta. Karhu voi symboloida alitajuisia voimia, jotka tyttö on ottanut käyttöönsä. Suljetut silmät ovat tyypillinen teema symbolismissa, samoin kuin naisen ja eläimen kuvaaminen yhdessä. Karhu voi myös olla metafora taiteelle, joka kuljettaa taiteilijaa tiedostamattomaan. (Lahelma 2015, 22–25.) Naisen ja eläimen kuvaus löytyy myös kirjani piirustuksesta Destiny (kuva 19) Molemmissa teoksissa on jotain samanlaista rauhaa ja vääjäämättömyyttä. Eläin voisi symboloida matkakumppania, kohtaloa, alitajuntaa tai taiteen voimaa. Adrian Ghenien omakuvassa Self portrait as a monkey, Ghenie kuvaa itsensä apina-ihmis-hybridinä. Tunnelma tässäkin teoksessa viittaa sisäänpäin katsomiseen.

Kuva 18. Hugo Simberg.

Kuva 19. Essu Koskinen.

Kuva 20. Adrian Ghenie.

4 SANAN JA KUVAN KONTRAPUNKTI

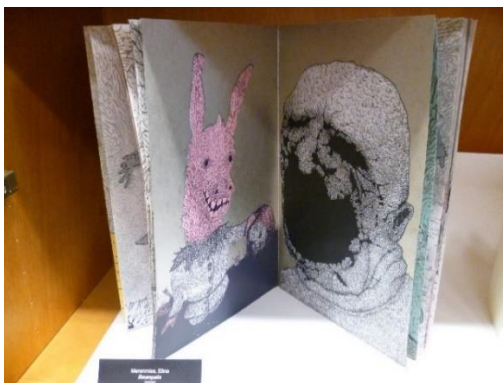
4.1 Taiteilijakirja

Kirja tuo mieleen kotoisan esineen, objektin, tarinan, informaation ja pohtimisen. Kirja on käyttöesine, mutta myös taidetta, ja juuri tämä kotoisuus on ollut minulle tärkeä lähtökohta. Taiteilijakirja näyttäytyy usein uniikkina, kuvataiteellista sisältöä esittävänä esineenä. Taiteilijakirja voi olla esimerkiksi laatikko, kortit tai veistos, esine, jota ehkä voi lukea tai sitten ei. Ajatukseni kirjasta on lähtökohtaisesti kotoisa ja mutkaton, ei vaikea ja elitistinen. Kirjaa voi tutkia pitkään, kirja kestää aikaa ja myös näkemyksemme kirjan sisällöstä muuttuu ajan myötä. Kirjaa on helppo käsitellä, siihen voi uppoutua ja palata uudestaan ja uudestaan, sen voi ottaa matkalle mukaan. Kirjaan voi koskea. Kirja tuoksuu. Kirja on arkinen ja ihana. Kirja on helposti lähestyttävä. Kirja voi olla ideaali muoto ilmaista myös kuvataidetta.

Johanna Drucker (1995, 1–3) kirjoittaa kirjassaan *The Century of Artists' books*, että taiteilijakirjan suosio perustuu juuri sen varioitavuuteen ja joustavuuteen. Taiteilijakirja on vaikea määrittää, koska se ei ole sidottu mihinkään tiettyyn esteettiseen tai materiaaliseen seikkaan. ”The Livre d’artiste” -termi syntyi Ranskassa 1900-luvun alussa kuvaamaan kuvataiteilijoiden teoksia, jotka käyttivät kirjan muotoa. (Drucker 1995, 1–3.) Taiteilijakirjakonseptin määrittely on kuitenkin lähes mahdotonta, sillä määrittelyt ovat joko liian epämääräisiä tai liian tarkkoja. Taiteilijakirjoja löytyy kaiken muotoisina ja sisältöisinä. (Drucker 1995, 14–15.) Kaikki kirjat ovat jollain tavalla visuaalisia, mitä tulee esimerkiksi kirjan kanteen tai paperin valintaan. Taiteilijakirjassa visuaalisuus ja materiaalisuus kuitenkin korostuu. Visuaalisuus voi näkyä taiteilijakirjassa esimerkiksi piirustuksina, maalauksina tai valokuvina. (Drucker 1995, 197–198.)

Emmi Jormalainen (2012, 62–65) pohtii taiteilijakirjan moninaisuutta maisterin opinnäytteessään ”Koti” ja painetut taiteilijakirjat 2000-luvun alussa. Taiteilijakirja on vaikeasti määriteltävissä oleva kokeellinen artikkeli, vaikka taiteilijakirjoja on valmistettu jo kauan Suomessakin. Taiteilijakirjoista ollaan kiinnostuneita, mutta on kirjoja edelleen vaikea löytää. Taiteilijakirja ja erityisesti painettu taiteilijakirja on marginaalinen ilmiö. Kuvataideteoksen odotetaan usein olevan uniikki ja siksi painettu teos saattaa hämmäntää. Painetun kirjan kustannuksiin tarvitaan usein myös apuraha tai stipendi. (Jormalainen 2012, 62–65.)

Suomalaisista kuvataiteilijoista esimerkiksi Elina Merenmies, Pilvi Takala, Outi Heiskanen ja Sonja Vellonen ovat tehneet taiteilijakirjoja. Heidän kirjansa löytyvät myös Richardinkadun taiteilijakirjakokoelmasta. Richardinkadun taiteilijakirjakokoelma on todella monipuolinen ja laaja kattaus erilaisia kirjoja. Valitsin esimerkeikseni nämä suomalaisen naistaiteilijat, joihin voin jollain tavalla samais-
tua, ja joiden kirjat ovat kaikki myös todella erilaisia. Tässä koosteessa todentuu konkreettisesti se, kuinka monella tavalla taiteilijakirjan voi tehdä. Merenmiehen kirja on zine-tyyppinen värikuvateos. Takalan painettu kirja sisältää valokuvia ja kirjoitusta. Heiskanen teos on albumityyppinen, piirustuksia sisältävä, sidottu kirja. Vellosen herkkä ja hauras kirja sisältää tummia maalauksia puista.

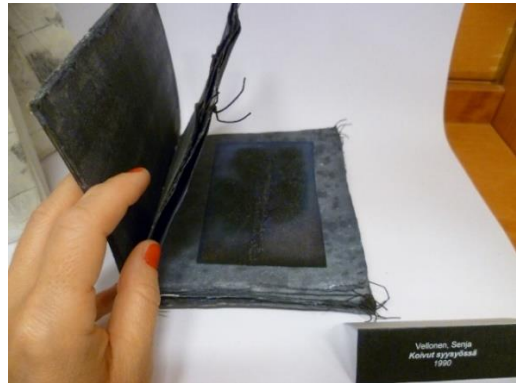
Kuva 21. Elina Merenmies.

Kuva 22. Pilvi Takala.

Kuva 23. Outi Heiskanen.

Kuva 24. Senja Vellonen.

4.2 Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjassani

Olen pyrkinyt luomaan kirjaani kuvien ja sanojen välille dialogisen suhteen selittävän suhteen sijaan. Taiteilijakirja on ollut minulle uusi ilmaisumuoto ja hapuilten eri suuntiin ymmärtääkseni siitä enemmän. Olen tutkinut taiteilijakirjaa konseptina yleensä. Olen myös pohtinut paljon sitä, miten kuva ja sana voisivat olla kirjassa tasa-arvoisessa asemassa. Mitä ne voisivat ilmaista yhdessä ja erikseen? Miten ne voisi rinnastaa? Mitä voisi olla kuvan ja runon poeettisuus? Kirjani runot ja kuvat ovat valmistuneet samaan aikaan, joten ne ovat vaikuttaneet toisiinsa. Niiden esittäminen taiteilijakirjassa on vaatinut paljon harkintaa siitä, mitä ja miten kannattaa rinnastaa, jotta tunnelma, jotka haluan välittää, tulee parhaalla mahdollisella tavalla esiin. Toisaalta olen myös luottanut intuitiooni, vähintään yhtä paljon kuin harkintaani.

Kuvan ja sanan yhdistäminen kuuluu sekä taidehistoriaan että nykypäivään. 1900-luvun modernismissa kuva ja sana yhdistyivät monipuolisesti ja esimerkiksi Paul Klee ja Wasily Kandinsky halusivat kokeilla taiteessaan verbaalisen ja visuaalisen esittämisen yhdistämistä. Myös surrealistit olivat usein kirjailijoita sekä kuvataiteilijoita. Kuvassa ja sanassa on eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä. Erilaisina merkkeinä sekä kuva että sana pyrkivät luomaan merkityksiä ja vakuuttamaan vastaanottajansa. Kuvan voi yrittää kielentää ja kielen yrittää kuvata tai nähdä kuvana. Kuva ja sana voivat muodostaa leikkauspintoja, joissa ne voivat olla yhdessä enemmän ja vahvistaa toisiaan. Kuvan ja sanan vuorovaikutus ja hierarkia muuttuu jatkuvasti visuaalisen kulttuurimme aikana. (Mikkonen 2015, 7–16.)

Kuvan merkitystapa on aina jollain tavalla avoimempaa kuin sanan tai kielen. Kuvalla voi viitata symboliin tai metaforaan, mutta sillä on vaikea kertoa kokonaisuudesta tarinaa tai ilmaista esimerkiksi kieltolausetta tai vaihtoehtoisuutta. Kielellä voi muun muassa täsmentää, eritellä tai esittää useita aikamuotoja tai tietoisia ristiriitoja. Kuva ja sana aktivoivat siis mielikuvitusta omilla, niille ominaisilla keinoilla. (Mikkonen 2015, 29–32). Parhaimmillaan kuva ja sana tukevat molemmat teoksen poeettista merkitystä, esimerkiksi niiden vuorovaikutuksessa esiintyvän vuorottelun, poikkeaman, vastustamisen, täydentämisen ja vastakohtaisuuden avulla. (Mikkonen 2015, 332–333.) Kuvataiteilijalla on merkkeinään muun muassa valöörit, viivat, pisteet, kompositio, struktuuri ja intensiteetti (Pitkänen-Walter 2006, 69). Taiteilijakirjan tekijällä on käytössään myös kuvien ja sanojen asettelu tiettyyn järjestykseen, muotoon ja materiaaliin kirjassa.

Kuvan ja sanan kontrapunktia on käytetty esimerkiksi ”Aukeavat sormenpäiden silmät” -taiteilijakirjassa, joka sisältää Merja Pirilän valokuvia ja Leena Krohnin runoja. Tässä kirjassa on paljon samoja elementtejä kuin omassa kirjassani. Mustavalkovalokuvat ja runot vuorottelevat läpi kirjan. Myös omassa kirjassani päädyin myös siihen, että kuvat ja teksti ovat aina eri aukeamalla. Näin kuvat ja

teksti saavat ilmaa ympärilleen, ja kirjan lukija saa aikaa ja tilaa. Merja Pirilä kuvaa teoksessa valokuviaan (Pirilä & Krohn 1993, 6.):

Kuvaaminen on minulle yhteenkuuluvuuden-, samuuden ja ihmetyksen tunteen kokemista ja toistoa, häivähdyksenomaista muistamista, syöksyä kohtia nimetöntä, nautintoa kaiken muuttuvan keskellä, tutun ja uuden risteymäkohdassa. Yritystä välittää kaikki se.

Myös oman kirjani runot ovat hetkiä, kuvia, välähdyksiä. Sekä sanat että kuvat toimivat kuvina tai kuvien luojina.

Kuvat ja sanat tukevat kirjassani toisiaan ja luovat yhdessä moniulotteisemman maailman. Ilman sanoja en olisi pystynyt kertomaan ja ilmaisemaan kaikkea sitä mitä halusin kertoa ja ilmaista. Kuvien ja runojen asettelu eri aukeamille (kuvat 25 ja 26) omassa kirjassani oli juuri pyrkimys purkaa niiden välistä mahdollista hierarkiaa tai toisiaan selittävää vaikutelmaa. Pyrin myös siihen, että sanat ja kuvat kertovat omaa tarinaansa, jotka tulevat toisiaan, mutta tarvittaessa toimisivat myös erikseen. Yritin siis lähtökohtaisesti välttää tekstin kuvittamista, mutta toisaalta luotin myös intuitioon kuvien ja sanojen järjestelyssä. Hahmottelin kuvien ja sanojen järjestystä ihan konkreettisesti kauan ilman tietokonetta kuten kuvassa 27 näkyy. Visuaalisen ja kielellisen esittämisen suhdetta olen myös miettinyt kirjan kansikuvassa (kuva 28).

Kuva 25. Essu Koskinen.

Kuva 26. Essu Koskinen

Kuva 27. Essu Koskinen.

Kuva 28. Essu Koskinen.

5 LOPUKSI

Kirjallisessa opinnäytetyössäni olen tarkastellut oman taiteilijakirjani avulla, miten taiteilijakirja soveltuu kuvataiteen esittämiseen ja mitä sillä voi ilmaista. Olen pohtinut kysymyksiä oman taiteilijakirjani valossa sekä myös laajemmin omaan taiteelliseen ilmaisuuni liittyen. Ensimmäisessä luvussa olen kirjoittanut kuvan tekemisen ja luovan prosessin taustoista, sekä konkreettisesti taiteilijakirjani kuvien tekoprosessista. Toisessa luvussa olen kertonut myyteistä ja symbolismista inspiraationa lähteinä. Olen tutkinut mitä myyttisiä, universaaleja elementtejä kirjastani löytyy. Olen myös kirjoittanut symbolismista ja esittänyt teosvertailun avulla, miten symbolismi tai symbolismin henki voisi olla läsnä myös nykytaiteessa ja taiteilijakirjassa. Viimeisessä luvussa olen esitellyt taiteilijakirjakonseptia yleisesti, sekä pohtinut kuvan ja sanan suhdetta taiteilijakirjassa.

Opinnäytetyöni kaikki teemat liittyvät taiteelliseen työskentelyyni. Olen pohtinut omia motiivejani ja inspiraationi lähteitä kuvataiteilijana. Olen myös kuvannut ja analysoinut taiteellista työskentelyäni sekä erityisesti taiteilijakirjani tekoprosessia. Opinnäytetyön kirjoittaminen on kirkastanut omia lähtökohtiani, motiivejani ja myös vahvuuksiani kuvataiteilijana. Kirjoittaminen on myös auttanut kielentämään visuaalista tekemistä.

Taiteellisessa työskentelyssä minulle on tärkeää intuitio, heittäytyminen, monien eri ilmaisukeinojen kokeilu, luova prosessi yleensä. Tekeminen on tärkeämpää kuin lopputulos. Taiteilijakirjaprojektissa pääsin harjoittelemaan monia uusia asioita kuten kuvan ja sanan yhteensovittamista sekä kirjakokonaisuuden hallintaa. Uudet materiaalit, menetelmät ja haasteet kiinnostavat.

Mielestäni taiteilijakirja sopii hyvin kuvataiteen esittämiseen. Kirja on kotoisa ja säilyy eri tavalla kuin esimerkiksi muisto näyttelystä. Tärkeä ominaisuus kirjassa

on myös se, että siihen voi koskea, tämä ei yleensä ole mahdollista taidenäyttelyssä. Taiteilijakirja voi olla todella monimuotoinen ja monenlainen, sen kautta voi esittää kuvataidetta luovasti ja monella tavalla. Itse pystyin kertomaan omaa tarinaani tai myyttiäni sekä kuvin että sanoin. Kirja on rohkea tapa esittää kuvataidetta. Kirja on hyvä lisä tai vaihtoehto perinteiselle näyttelylle. Olen pystynyt kirjaprosessissa laajentamaan asiantuntijuuttani kuvataiteilijana. Seuraavaksi teen taiteilijakirjan, joka sisältää maalauksia ja valokuvia. Tutkin maalauksen ja valokuvan vuoropuhelua. Maalauksen kuvittelukyky ja valokuvan todistusvoima luovat uuden tarinan, jonka haluan kertoa.

Kirjan tekeminen on myös herättänyt ajatuksia siitä, millaisia tarinoita tarvitsemme. Millaisia tarinoita voisimme taiteella kertoa? Voinko uudistaa kulttuuria omalla tarinallani? Ovatko tietoisuus ja kuvittelu niitä (poliittisia) välineitä, joilla maailmaa muutetaan? Vaikka kirjani on henkilökohtainen, voi kuvista ja runoista löytää universaaleja myyttisiä ja symbolisia viittauksia, joihin jokainen voi toivottavasti samaistua. Ehkä tarvitsemme tarinoita, jotka sisältävät syvällisempää merkityksellisyyttä sekä syventävät ajattelua. Ehkä tarvitsemme tarinoita, jotka kasvattavat meitä kaaoksen ja kärsimyksen keskellä myötätuntoisuuteen ja viattomuuteen.

LÄHTEET

Campel, J. 1990. Sankarin tuhannet kasvot. Suom. H. Virrankoski. Helsinki: Otava.

Drucker, J. 1995. The Century of Artists' books. New York: Granary books.

Facos, M. 2009. Symbolist art in context. Berkeley: University of California Press.

Harari, Y.N. 2011. Sapiens. Ihmisen lyhyt historia. Suom. J. Iso-Markku. Helsinki: Basar.

Heinonen, T., Kivimäki, A., Korhonen, K., Korhonen, T. & Reitala, H. 2012. Aristoteleen runousoppi. Helsinki: Teos.

Helsingin Sanomat. 13.9.2020. Taide tarjoaa uhkaa ja lohtua. Viitattu 7.10. 2020

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000006633263.html>

Jormalainen, E. 2012. "Koti" ja painetut taiteilijakirjat 2000-luvun alussa. Maisteriopinnäyte. Median laitos / Graafinen suunnittelu. Helsinki: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu.

Koskinen, E. 2020. Talo, jonka tyttö rakensi. Jyväskylä: Grano.

Lahelma, M. 2015. Symbolismi Norjassa ja Suomessa. Teoksessa: Mielikuvituksen voima: sadut, myytit ja tarinat Suomen ja Norjan taiteessa. Helsinki: Ateneumin taidemuseo, 11-41.

McNiff, S. 1998. Trust the Process. An Artist's guide to letting go. Boston: Shambhala Publications Inc.

Mikkonen, K. 2005. Kuva ja sana: kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonoteksteissä. Helsinki: Gaudeamus.

Mäki, T. 2009. Näkyvä pimeys: esseitä taiteesta, filosofiasta ja politiikasta. Helsinki: WSOY.

Mäki, T. 2017. Taiteen tehtävä: esseitä. Helsinki: Into.

- Petersson, J. B. 2018. 12 Elämänohjetta. Suom. T. Valkonen. Helsinki: WSOY.
- Pirilä, M. & Krohn, L. 1993. Aukeavat sormenpäiden silmät. Helsinki: Musta taide.
- Pitkänen-Walter, T. 2006. Liian haurasta kuvaksi: maalauksen aistisuudesta. Helsinki: Like.
- Sederholm, H. 2000. Tämähkö taidetta? Helsinki: WSOY.
- Stewen, R. 1989. Hugo Simberg - unien maalari. Helsinki: Otava.